

POLITIEKE TIJDTAFEL

<i>Duitse landen</i>	<i>Wenen</i>	<i>Polen</i>	<i>Frankrijk/elders</i>
<p>1740: troonsbestijging Friedrich II (der Große) in Pruisen</p> <p>1786: dood Friedrich der Große;</p>	<p>1740: troonsbestijging keizerin Maria Theresia</p> <p>1765: troonsbestijging Joseph II als Duits keizer, in Oostenrijk mederegent</p> <p>1780: dood keizerin Maria Theresia; Joseph II alleenheerser in Oostenrijk</p>	<p>1697-1763/64: August I en August II, koningen van Saksen en Polen</p> <p>1764: verkiezing Stanisław August Poniatowski tot koning</p> <p>1768-72: Confederatie van Bar, verbond conservatieve adel tegen verdrag Polen/Rusland en de hervormingen, burgeroorlog</p> <p>1772: 1ste Poolse deling, annexatie delen van Polen door Russen, Oostenrijkers en Pruisen</p>	<p>1715: dood Louis XIV</p> <p>1774: troonsbestijging Louis XVI</p> <p>1775-1783: Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog</p>

<p>1797: troonsbestijging Friedrich Wilhelm III in Pruisen</p> <p>1799: regeringsovername Max Joseph als keurvorst in Beieren</p> <p>1803: 'Reichsdeputationshauptschluß' - opheffing kleinste Duitse staatjes en besluit tot secularisatie kerkelijk bezit</p> <p>1805: Franse overwinning op Oostenrijk en Rusland bij Austerlitz</p> <p>1806: Franse overwinningen op Pruisen bij Jena en Auerstedt; opheffing Heilige Römische Reich deutscher Nation; Napoleon laat Duitse kunstwerken naar Parijs transporteren; oprichting Rheinbund onder bescherming Napoleon; Beieren wordt koninkrijk: keurvorst wordt koning Max I Joseph</p>	<p>1804: Franz II als Franz I ook keizer van Habsburgse rijk</p> <p>1806: Franz II legt kroon als keizer Duitse Rijk neer, behoudt keizertitel</p>	<p>1805: opheffing universiteit Lemberg</p>	<p>1799: Napoleon wordt Eerste Consul</p> <p>1799-1802: Tweede Coalitie-Oorlog tegen Frankrijk</p> <p>1804: Napoleon keizer der Fransen</p> <p>1805: Derde Coalitie-Oorlog tegen Frankrijk</p>
---	--	---	--

<p><i>1819</i>: Karlsbader Beschlüsse tot vervolging van zog. 'demagogen'</p> <p><i>1825</i>: troonsbestijging Ludwig I</p> <p><i>1830</i>: opstanden in enkele Duitse staten</p> <p><i>1840</i>: troonsbestijging Friedrich Wilhelm IV</p>	<p><i>1821</i>: Metternich benoemd tot staatskanselier</p> <p><i>1835</i>: troonsbestijging Ferdinand</p>	<p><i>1816</i>: oprichting universiteit Warschau</p> <p><i>1817</i>: heropening universiteit Lemberg (onderwijstaal sinds 1824 Duits; 1826 leerstoel Poolse taal en literatuur)</p> <p><i>1830</i>: begin November-Opstand tegen Russische bezetters</p> <p><i>1831</i>: November-Opstand neergeslagen.</p> <p><i>1832</i>: sluiting universiteiten Warschau en Wilna</p> <p><i>1846</i>: opstand in rijks- of vrijstad</p>	<p>Helena; verbond zog. Heilige Alliantie tussen Oostenrijk, Rusland en Pruisen</p> <p><i>1821</i>: begin Griekse vrijheidsoorlog</p> <p><i>1829</i>: Griekenland wordt onafhankelijk</p> <p><i>1830</i>: Juli-Revolutie in Parijs; monarchie onder Louis Philippe van Bourbon; revoluties in België en Italië</p>
---	---	---	--

<p><i>1848</i>: revoluties in Duitse landen; Ludwig I dankt af, opvolging Maximilian II als Beiers koning</p> <p><i>1854</i>: opening eerste spoorweg over Alpen</p> <p><i>1861</i>: troonsbestijging Wilhelm I in Pruisen</p>	<p><i>1848</i>: Metternich treedt af, revoluties in Wenen en Budapest neergeslagen, bezetting Praag, troonsbestijging Franz Joseph</p> <p><i>1859</i>: oorlog Oostenrijkers met Fransen en Sardiniërs in Italië</p>	<p>Krakau tegen Oostenrijkers, stad door Habsburgse monarchie geannexeerd; opstanden Oekraïense horige boeren in Galicië, wreedheden t.o.v. Poolse grootgrondbezitters</p> <p><i>1848</i>: opstanden in Pruisisch deelgebied en Galicië</p> <p><i>1861</i>: opheffing lijfeigenschap in Russisch deelgebied Polen; demonstraties tegen Russische bezetters in Warschau met geweld beëindigd, er vallen doden; belegeringstoestand</p>	<p><i>1848/49</i>: revoluties in Frankrijk en Italië</p> <p><i>1853-1856</i>: Krim-Oorlog - Rusland versus Turkije, Frankrijk en Engeland</p> <p><i>1855</i>: dood tsaar Nicolaas I, troonsbestijging Alexander II</p> <p><i>1861-1865</i>: Amerikaanse Burgeroorlog</p>
--	---	---	--

<p><i>1864: troonsbestijging Ludwig II in Beieren</i></p> <p><i>1866: Pruisisch-Oostenrijkse oorlog</i></p>	<p><i>1865: opening Weense Ringstraße</i></p> <p><i>1866: Pruisisch-Oostenrijkse oorlog</i></p>	<p>uitgeroepen <i>1862: universiteit Warschau heropend als Hoge School</i></p> <p><i>1863: Januari-Opstand in Russisch deel tegen bezetter, partisanenstrijd, repressie met doodstraffen, confiscaties en verbanningen naar Siberië; boeren nemen geen deel aan Opstand. Sluiting School voor de Schone Kunsten in Warschau</i></p> <p><i>1864: Januari-Opstand geheel neergeslagen</i></p> <p><i>1865: Russisch enige taal bestuur, ambtenarij en openbare inrichtingen</i></p> <p><i>1867/69: Pools wordt taal onderwijs in Galicië, dan ook toegelaten bij justitie en bestuur</i> <i>1869: Hoge School in Warschau</i></p>	
---	---	--	--

<p><i>1870/71: Frans-Duitse Oorlog</i></p> <p><i>1871: proclamatie Duits keizerrijk; Wilhelm I wordt Duits keizer</i></p>		<p>opgeheven, vervangen door slecht bezochte Russisch-talige universiteit; alle middelbare en hogere scholen gerussificeerd</p> <p><i>1870: Pools wordt onderwijstaal aan universiteiten Krakau en Lemberg</i></p> <p><i>1871: in reactie op mislukking opstanden en groeiende apathie bij bevolking zien velen af van clandestiene activiteiten. Begin zog. 'Organische Arbeid' (praca organiczna) op grond gedachte, dat juist a-politieke actie vruchten kon afwerpen: concentratie op economische ontwikkeling, sociale hervormingen, liefdadigheid en ondersteuning wetenschap en kunsten als manier om nationaal besef in stand te houden; Wenen benoemt minister voor Galicië.</i></p>	<p><i>1870: Napoleon III treedt af, Frankrijk wordt republiek</i></p>
---	--	---	---

<p>1873: zog. 'Börsenkrach'; eerste hoogtepunt 'Kulturkampf' tussen protestanten en katholieken</p> <p>1886: dood Ludwig II van Beieren; begin regentschap prins Luitpold in Beieren (tot 1912)</p> <p>1887: einde 'Kulturkampf'</p> <p>1888: Wilhelm II wordt Duits keizer</p>	<p>1878: Oostenrijk bezet Bosnië en Herzegowina</p> <p>1889: zelfmoord troonopvolger aartshertog Rudolf</p>	<p>1873: aantal Galicische afgevaardigden in Oostenrijkse Reichsrat neemt toe; Galicische Polen hebben belangrijke politieke invloed in Wenen</p> <p>1878/79: in Warschau arrestaties van socialistische studenten; deze wijzen 'Organische Arbeit' af</p> <p>1884: arrestaties en executies socialisten in Warschau</p> <p>1887: oprichting nationaal-democratische Liga Polska (later Liga Narodowa) in Zwitserland</p> <p>1889: Bond der Poolse Jeugd (Związek Młodzieży Polskie) opgericht die steunt op studenten</p>	<p>1873: wereldwijde economische crisis</p> <p>1878: Rusland overwint Turkije; bevrijding Bulgarije en Roemenië van Turken</p> <p>1881: tsaar Alexander II sterft bij bomaanslag</p> <p>1887: aanslag gepland op tsaar Alexander III</p>
---	---	--	--

<p><i>1896-97: opstanden autochtone bevolking in Deutsch-Südwestafrika</i></p> <p><i>1898: wet op uitbouw Duitse vloot aangenomen</i></p>		<p>en illegale clubs, waar Poolse taal en geschiedenis onderwezen worden</p> <p><i>1891/92: mei-demonstraties en stakingen in Poolse steden; bloedige botsingen met politie; oprichting in Parijs van Poolse Socialistische Partij</i></p> <p><i>1894: arrestaties leden Bond der Poolse Jeugd in Russisch deelgebied</i></p> <p><i>1897: Liga Narodowa wordt nationaal-democratische partij; haar blad stuit op aanzienlijk meer sympathie bij burgerij en boeren dan krant sociaal-democraten</i></p>	<p><i>1895: Chinees-Japanse oorlog</i></p> <p><i>1899-1902: Boeren-oorlog in Zuid-Afrika</i></p> <p><i>1900: Boxer-opstand in China</i></p>
---	--	---	---

<p><i>1904-1909</i>: opnieuw opstanden autochtone bevolking in Deutsch-Südwestafrika</p> <p><i>1906</i>: wet op verdere uitbouw Duitse vloot aangenomen</p> <p><i>1912</i>: regent Luitpold van Beieren sterft; troonsbestijging koning Ludwig III</p> <p><i>1914</i>: oorlogsverklaring Duitse Rijk aan Rusland</p> <p><i>1918</i>: einde Duits keizerrijk</p>	<p><i>1908/09</i>: Balkan-crisis, Donaumonarchie annexeert Bosnië en Herzegowina</p> <p><i>1912/13</i>: Balkanoorlogen</p> <p><i>1914</i>: moord op Oostenrijks troonopvolger in Serajewo; oorlogsverklaring aan Servië</p> <p><i>1916</i>: dood keizer Franz-Joseph</p>	<p><i>1905</i>: Pools en Litouws toegelaten als onderwijstaal aan scholen in Russisch deelgebied; uitzonderingstoestand in reactie op massale demonstraties in Warschau</p> <p><i>1914-1918</i>: Duitse, Oostenrijkse en Russische legers vechten in Poolse deelgebieden; Poolse legioenen vechten tegen Russen; internationale verhandelingen met Poolse partijen en leiders over politieke status van Polen</p> <p><i>1918</i>: Polen wordt onafhankelijke republiek</p>	<p><i>1904-05</i>: oorlog Rusland-Japan, revolutie in Rusland; tsaar Nicolaas II zegt grondwet, bijeenroepen doema en burgerlijke vrijheden toe</p> <p><i>1913</i>: verdere toename internationale bewapeningswedloop</p> <p><i>1917</i>: Verenigde Staten besluiten tot deelname aan oorlog</p>
---	--	--	--